

Nr 65.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om viss ändring i reservbefälskungörelsen för armén.

(5:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Arrhén* (I: 52) och den andra inom andra kammaren av herrar *Dickson* och *Braconier* (II: 60), har hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådan ändring i reservbefälskungörelsen för armén (SFS 1943: 815), att de inskränkningar, vilka avsetts att gälla de kategorier, som anställts enligt generalorder 1943: 2140 (TLA nr 89), upphäves i syfte att uppnå jämställdhet i pensionshänseende för officerare i reserven.

Till stöd för ifrågavarande förslag anföres i motionen I: 52 följande.

Under 1920- och 1930-talen genomgick ett förhållandevis stort antal personer utbildningskurser i den frivilliga landstormsrörelsens regi och befordrades till officerare och underofficerare. När andra världskriget kom, inkallades dessa befälskategorier i beredskapstjänst och gjorde, i trots av att de egentligen var överåriga, tjänst till krigets slut. De mest kvalificerade av dem erhöll vid 1944 års omorganisation inom befälskårerna anställning i reserven. Samtliga jag här avser var då minst 48 år eller däröver, ett antal redan 50 år eller däröver. Det sammanlagda antalet kan beräknas till omkring hundra, cirka 60 kaptener samt återstoden löjtnanter eller fanjunkare.

Enligt generalorder (nr 2140 den 21 juni 1943; TLA nr 89) överfördes dessa fredskonstituerade landstormsofficerare och officerare vid TAK till officerare i reserven eller värnpliktiga officerare. De reservofficerare, som anställts enligt här nämnda generalorder, blev jämlikt punkterna 6 och 7 i samma order, jämförda med kungl. breven av den 30 juni och den 17 december 1943 (TLA nr 63 och 111), underkastade reservbefälskungörelsen för armén (SFS 1943: 815). Därvid skulle iakttagas dels att ifrågavarande personal skulle anses tillhöra kategorien värnpliktsavgångna, dels ock att till personalen icke skulle utgå pension eller däremot svarande förmåner i vidare mån än att den, som vid överföringen innehade anställning såsom underofficer i reserven, skulle äga bibehålla den rätt till pension han må ha förvärvat i dylik anställning.

Nu gällande bestämmelser på området innebär alltså, att de till reserven överförda, tidigare fredskonstituerade landstormsofficerarna undantagits från rätten till pension, i trots av att de *i likhet med alla andra reservofficerare är tjänstgöringsskyldiga i krig till och med 65 års ålder*. Det före-

faller mig, som om rimliga skäl för en dylik uppdelning icke föreligger med hänsyn till dels de offer i tid och pengar, som den kategori, det här gäller, underkastat sig i och för sin utbildning, och dels att de nu i fråga om tjänstgöringsskyldighet står i samma linje som andra, vilka anställts i reserven.

Över förevarande motioner har, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, *försvarets civilförvaltning* och *statskontoret* avgivit utlåtanden.

Försvarets civilförvaltning anför följande.

I motionerna har hemställts »om sådan ändring i reservbefälskungörelsen för armén (SFS 1943: 815), att de inskränkningar, vilka avsetts att gälla de kategorier, som anställts enligt generalorder 1943: 2140 (TLA nr 89), upphäves i syfte att uppnå jämställdhet i pensionshänseende för officerare i reserven.» I anledning härav må framhållas, att de åsyftade inskränkningarna icke meddelats i förenämnda reservbefälskungörelse utan i Kungl. Maj:ts i motionerna åberopade beslut och i förenämnda generalorder, vilken inlagts å TLB nr 89/1943. Vid sådant förhållande torde — trots motionsyrkandets formella avfattning — syftemålet med detsamma vara enahanda som avsetts med tidigare vid 1945 och 1952 års riksdag motionsvis framförda förslag, nämligen införandet av rätt till reservpension för här ifrågavarande kategori reservofficerare. Sistnämnda motioner hava av riksdagen avslagits (jämför bankoutsk. utl. 1945 nr 36 och statsutsk. utl. 1952 nr 113). Vidare har Kungl. Maj:t genom beslut den 30 juni 1944 funnit en av värnpliktiga officerares riksförbund år 1943 gjord framställning om pensionsrätt för vissa landstormsofficerare, som den 1 januari 1944 komma att vinna officersanställning i reserven, icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Civilförvaltningen får med avseende å ifrågavarande spörsmål hänvisa till sitt den 23 februari 1945 avgivna utlåtande över förenämnda vid 1945 års riksdag väckta motioner, vilket återgivits i bankoutsk. utl. 1945: 36. Civilförvaltningen kan icke finna skäl förebragta, som böra föranleda till ett ändrat ställningstagande i denna fråga, och kan följaktligen icke tillstyrka åtgärder i syfte att bereda här ifrågavarande reservofficerare rätt till reservpension.

Statskontoret har anfört följande.

Den av motionärerna väckta frågan har tidigare varit föremål för statsmakternas prövning utan att vinna tillmötesgående. Sålunda framhöll statsutskottet i sitt utlåtande nr 113 till 1952 års riksdag i anledning av då väckta motioner, att vid tidigare prövning av detta spörsmål skäl till ändring av gällande bestämmelser icke ansetts föreligga och att skäl ej heller sedermera förebragts, som borde föranleda till ett ändrat ståndpunktstagande. Riksdagen beslöt i enlighet härmed. Då i nu föreliggande motioner icke åberopats några nya omständigheter, lära desamma icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet. Såsom de hörda myndigheterna anfört, har vid tidigare prövning av det i motionerna berörda spörsmålet — senast vid fjolårets riksdag i anledning av då i ämnet väckta motioner — skäl till ändring av gällande bestämmelser på förevarande område icke ansetts föreligga. Vid sådant för-

hållande och då några nya omständigheter icke tillkommit, som kunna för-
anleda till ett ändrat ståndpunktstagande i frågan, hemställer utskottet,
att motionerna I: 52 och II: 60 ej må till någon riksdagens
åtgärd föranleda.

Stockholm den 14 april 1953.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Närvarande: se under utlåtandet nr 64.